

**Modře natištěné štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
32,71+ 2,29 (GST) = 35 kan. dolarů
Cena 1.40 + 0.10 (GST) = 1.50 dolaru.**

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

**Datum, dokdy jsou
noviny předplaceny,
je v pravém horním
rohu štítku!**

J

Time
Committed
À dé lai
convenu

Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
Záznamník: 416/530-0202
E-mail: abrezina4222@rogers.com
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 18.

(296.)

Vol. 13.

satellite  **1-416**

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org

Thursday,

September 25,

2003

Janovo evangelium udělalo tečku za Torontským mezinárodním festivalem

Přestože druhá část festivalu byla slabší než první a řada osobností filmového světa odjela vzhledem k nejistotě, která se vztahovala k datu 11. září, stojí tři filmy za zmínku. Vynikající celovečerní prvotina Andreje Zvjaginceva *Návrat* skutečně šokoval svojí originalností. Zvjagincev zná dokonale prostředí i krásu Sibíře, kde se narodil. Film můžeme chápat i jako podobenství. Dva bratři vyrůstají bez otce a mají odlišnou povahu. Starší na první pohled odvážnější, ale přizpůsobivější prostředí, mladší problematičtější. Otec existuje pouze ve vzpomínkách a na staré černobílé fotografii. Jednoho dne se však otec vrátí. Není jasné, kde byl, co dělal. Jestli se jedná o zločince, vojáka, politického či kriminálního vězně, banditu nebo mafiána. Poctivého či nepoctivého člověka. Zvjagincev by se mohl pustit do schématu, že se chlapci snaží dovědět pravdu o svém otci. Toto však není úkolem filmu. Otec je zde ve své přítomnosti. Drsný, přinášející disciplínu a vyžadující lásku. Starší z chlapců tuto hru za cenu drobných odměn přijímá, zatímco mladší z bratrů je vzpurný a zoufale hájí svoji svobodu. Ve filmu je ukázáno citlivě, že právě starší z chlapců je víc terorizován a nakonec surově za nepatrný přestupek zbit. V ten okamžik mladší z chlapců začne po svém bojovat s otcem. Vyleze na opuštěnou věž a vyhrožuje (či vydírá), že skočí dolů. Otec, pro kterého není nic problémem se pokouší za ním vylézt na věž. V okamžiku, kdy máme největší strach o chlapce se utrhne ztrouchnivělé dřevo a otec spadne a zabije se. Chlapci jsou na ostrově sami s mrtvolou svého otce. Dokonce ji dopraví i na břeh. V okamžiku, kdy může režisér spadnout do dalšího schématu však chlapcům loďka s mrtvým tělem uplave a potopí se. Jsou tedy opět sami, bez despotického otce, s hrůznou zkušeností, možná i s pocitem viny, možná budou i obviněni ze zločinu. Jedná se o příběh chlapců anebo o podobenství, kdy do normálního života vstoupil tyran, který chce, aby ho jeho děti milovali? Těsně před torontským festivalem dostal film ocenění na festivalu v Benátkách.

V Arménii byl natočen film *Vodka-Lemon*. Hlavním jazykem, kterým se ve filmu hovoří je kurdština. Film se odehrává v beznadějně zimě v horách asi šedesát kilometrů od Jerevanu. Hrdinou je aristokraticky vyhlížející vdovec Hamo, který jezdí každý den na hřbitov „hovořit“ se svou ženou. Stejnou cestu absolvuje vdova Nina za svým manželem. Nina prodává ve stánku u cesty pro řidiče Vodku-Lemon. Dialogy probíhají v kruté zimě na jakýchsi stoličkách venku. Realita se střídá s absurdními situacemi. Denně se nosí něco, co zbylo na trh a prodává se minulost, ale není naděje na budoucnost. Hamo čeká na dopis od syna z Francie a když konečně přijde, místo očekávaných peněz, syn naopak žádá otce o nějakou tu finanční dotaci. Absurdita střídá absurditu. Řidič rozpadajícího se autobusu zpívá francouzské šansony (poplatnost Canalu +, který film financoval?). Odpouští Nině peníze za lístek, ale když o ně jednou požádá, žena se urazí. Film končí v okamžiku, kdy je zapotřebí prodat to poslední, klavír. Když se konečně najde kupec, Hamo a Nina odmítnou klavír prodat a odjedou na něm za veselého hraní a zpěvu po silnici zpět domů.

Pupendo, které reprezentovalo českou kinematografii nemělo celkem odezvu u kanadského publika. To



Z filmu: Janovo evangelium

ocenilo jako nejlepší film japonský snímek Takeši Kitana *Zatoiči*.

Téměř v samotném závěru a snad jako poslední film pro novináře byl uveden kanadský snímek *Janovo evangelium*. Tento film vznikl téměř čtyřicet let po Pasoliniovi filmu *Evangelium svatého Matouše*. Na svět ho přivedl kontroverzní kanadský producent Gart H. Drabinsky. Podobně jako Pasolini, který byl osvíceným komunistou, ani Drabinsky se nehlásí ke křesťanství, ale spíše k židovské filosofii. Tento odstup však není filmu na škodu, naopak zbavuje ho falešného sentimentu, který se často v amerických velkofilmech objevuje. To, co by jindy ve filmu vadilo jako přesné dodržování textu je tentokrát ku prospěchu. Film je natočen zčásti v Torontu, externí záběry jsou dělány ve Španělsku. Ježíše hraje Henry Ian Cusick, který se narodil v Peru, vyrůstal na Trinidadu a ve Skotsku. Režisér Angličan Philip Saville se soustřeďuje hlavně na Ježíšova kázání a jeho souboj s farizeji, zákoníky a židovskou veleradou. V tomto bodě se filmu dostalo i kritiky kanadského tisku. Drabinsky se brání tím, že se držel přesně Nového zákona a že nelze opominout určité skutečnosti, které jsou v Janově evangeliu. V tomto bodě bych se producentů filmu zastal. Jestliže se objeví ve filmu z patnáctého století kritika církve, málokoho napadne říci, že se jedná o film protikatolický. Jestliže Stefan Zweig nemilosrdně tepe do Kalvína, necítím se jako protestant ohrožen. Nebezpečí nastává v okamžiku, kdy se otázka vyhróčí do polohy my a Ježíš na jedné straně a Židé na straně druhé. Ježíš zůstává i ve filmu osamocen. Učedníci splynou s těmi, kteří ho ukřižovali a nakonec se podřídí instituci. Změna nastává v okamžiku vzkříšení. Janovo evangelium je skutečně odlišné od synoptických evangelií a to se podařilo ve

filmu vystihnout a divák si tuto odlišnost může uvědomit mnohem zřetelněji než jindy (chybí ustanovení Večeře Páně, setkání na vodě následuje až po ukřižování...). Otázkou zůstává, do jaké míry lze biblickou zvěst umělecky zobrazit. Ale to je otázka, která je snad tak stará jako křesťanství samo.

Aleš Březina

*** ANKETA

Otázka číslo deset zněla: Dá se současná česká či slovenská tvorba srovnávat s filmy, které vznikly u nás v šedesátých letech?

Radovan Holub, publicista, Špičák: Určitě se srovnávat dá, talenty jako Hřebejk, Zelenka, Svěrák, Fila, Václav, Ondříček, jsou na stejné úrovni jako byly talenty konce šedesátých let. Jen společenské klima je jiné, film je víc jako novinová zpráva než hlubší symbol, literatura není tak masově čtena, lidé mají jiné potřeby, jsou možná povrchnější, všechno je rychlé a instantní, o nějakém zrání myšlenek a jemné síti mezi jednotlivými uměleckými druhy nemůže být řeč. Film se stal příliš drahý, to, co se dřív dělalo za milión, se dnes dělá za deset miliónů. Obstat může jen ten, kdo má za sebou silné investory, například *Českou televizi* nebo *Evropskou unii*. Co zůstává: naše záliba v idealizaci, tak zvaný hezký český film, kterému je cizí odporost a zlo. A vlastně dobu šedesátých let připomíná i dost důležité místo filmů a filmařů ve společnosti, počínaje Karlovarským festivalem přes počet natáčených filmů až po lobbyistické skupiny.

Věra a Petr Kohoutovi, Brampton: Srovnat se to nedá. Porovnávalo by se neporovnatelné. Byla to doba, kdy lidé měli jiný pohled na život než v dnešním přetechizovaném a překomercializovaném světě. Autoři tehdejší české a slovenské tvorby nemuseli téměř vůbec brát zřetel na komerční